

Thuis in het Verpleeghuis
Waardigheid en trots op elke locatie

Implementatie Wet zorg en dwang in het verpleeghuis

De Wet zorg en dwang is sinds 1 januari 2020 in werking. Het doel van deze nieuwe wet is dat onvrijwillige zorg zo veel mogelijk wordt voorkomen. En dat er eerst naar de oorzaken van het gedrag én naar vrijwillige alternatieven wordt gezocht. Het uitgangspunt van de nieuwe wet is 'Nee, tenzij'. Dat betekent dat vrijheidsbeperking of onvrijwillige zorg in principe niet mag worden toegepast, tenzij er sprake is van ernstig nadeel voor de cliënt of zijn omgeving, bijvoorbeeld wanneer iemand zichzelf of anderen in levensgevaar brengt.

Ieder mens heeft het recht om in vrijheid te leven en eigen keuzes te maken: zelf beslissen hoe je je dag doorbrengt en waar je woont. Dit geldt ook voor mensen met dementie of met een verstandelijke beperking. Ze hebben weliswaar zorg en ondersteuning nodig, maar dat moet zoveel mogelijk zorg zijn waar ze zelf voor kiezen. Daar maken bewoner en zorgverlener samen afspraken over en die leggen deze vast in het zorgplan.

Soms kunnen mensen met een psychogeriatrische aandoening (zoals dementie) niet inschatten wat goed voor

hen is. Zorgverleners helpen ze bij die keuzes, waarbij rekening wordt gehouden met veiligheid en kwaliteit van leven. Het kan betekenen dat hun vrijheid hierdoor wordt beperkt. Zorgverleners moeten daar zorgvuldig mee omgaan en er alleen voor kiezen als echt het niet anders kan. Het inzetten van zorg die iemand echt niet wil, is altijd een laatste redmiddel. Het uitgangspunt van de Wet zorg en dwang is dat onvrijwillige zorg niet wordt toegepast, tenzij... De wet geldt niet alleen in instellingen, maar bijvoorbeeld ook thuis of op de dagbesteding.

Van zorgprofessionals wordt verwacht dat zij op de hoogte zijn van de nieuwe wet en hier naar handelen zodat de bewoners dit ervaren in de dagelijkse zorgverlening. Van organisaties dat zij een visie hebben op vrijheid en rekening houden met de gevolgen van de wet. Denk hierbij aan vraagstukken die raken aan bewustwording van het nee-tenzij-principe en inrichting van werkprocessen én een betekenisvolle implementatie.

Op deze pagina bundelen we belangrijke informatie, tools en praktijkverhalen ter ondersteuning van de implementatie van de Wet zorg en dwang in verpleeghuizen.

Wat te implementeren?

Veel zorgaanbieders hebben vragen over de implementatie van de Wzd. [Bekijk de tien punten](#) (pdf) om te bepalen of je organisatie klaar is voor de Wzd

Voorbeeldbeleidsplan Wet zorg en dwang

Een van de voorwaarden van de wet is het maken van een beleidsplan Wet zorg en dwang. In dit [beleidsplan mét implementatieplan](#) leg je als organisatie vast wat je visie is op vrijheid en zorg en hoe je in de praktijk vormgeeft aan de onderdelen van de wet.

Wat is onvrijwillige zorg?

Er is sprake van onvrijwillige zorg als een bewoner of zijn vertegenwoordiger níet instemt met zorg of waartegen de bewoner zich verzet.

- Lees verder over onvrijwillige zorg op [Zorg voor Beter](#)
- Download de [Factsheet Onvrijwillige zorg in de Wet zorg en dwang](#) (pdf)
- Hoe leg je onvrijwillige zorg vast [in het zorgplan](#)?

Stappenplan Wet zorg en dwang

Het stappenplan Zorg en dwang helpt bij een zorgvuldige afweging bij het toepassen van onvrijwillige zorg. [Doorloop dit stappenplan](#) als het niet lukt om een vrijwillig alternatief te vinden om de situatie goed te kunnen

analyseren en bespreken.

Casus-checker Wzd

De casus-checker is een hulpmiddel om in de praktijk te gaan oefenen met de Wet zorg en dwang. [Gebruik de casus-checker](#) en beantwoord de vijf vragen voor jouw praktijksituatie.

Alternatievenbundel

De Alternatievenbundel is een praktisch hulp- en inspiratiemiddel om de vrijheid in de zorg te vergroten en sluit aan bij de uitgangspunten van de Wet zorg en dwang. [Download de Alternatievenbundel voor meer vrijheid in de zorg](#) (pdf)

Toetsingskader Wet Zorg en dwang

De inspectie wil met haar toezicht bijdragen aan een goede uitvoering van de wet. Om transparant te zijn over wat de inspectie toetst, heeft zij het [toetsingskader Wet zorg en dwang](#) opgesteld.

Wzd-wijzer leert teams over zorg en dwang

Zorg verleen je iedere dag. Je wilt het beste doen voor je bewoners. Maar soms weigert iemand jouw zorg. Of kan de bewoner zelf niet beslissen of het nodig is. De Wet zorg en dwang regelt wat je dan kunt doen. Maar hoe doe je dat samen met jouw collega's? Daarvoor is de Wzd-wijzer ontwikkeld. Samen met je collega's ga je aan de slag met allerlei praktijkopdrachten over de Wet zorg en dwang. Met behulp van interactieve video's, quizzen en herkenbare praktijksituaties ga je samen met je collega's het gesprek aan over goede kwaliteit van zorg.

- [Ga naar de Wzd-wijzer en meld je team aan](#)
- Bekijk de video over de Wzd-wijzer:

Animatievideo Wzd-wijzer

Wat weet jij van de Wet zorg en dwang? Doe de test!

De Wet zorg en dwang is op 1 januari 2020 ingegaan. Wat weet jij van de nieuwe regels? [Doe de test met de 10 vragen en leer van de antwoorden](#). Het doorlopen van de test duurt ongeveer 10 minuten. Aan het eind kun je een leerzame samenvatting downloaden.

Uit de praktijk

Hoe zijn zorgorganisaties bezig met de implementatie van de Wet zorg en dwang?

- Lees in het interview met bestuurder Bernadette Willemse [hoe zorgboerderij De Reigershoeve de implementatie van van de Wzd aanpakt](#) en welke uitdagingen zij tegenkomen.

Ondersteuning bij implementatie Wzd

Vanuit het programma Waardigheid en trots op locatie is voor verpleeghuizen [ondersteuning op maat](#) mogelijk bij de implementatie van de Wet zorg en dwang. Dit kan ondersteuning zijn in de vorm van expertsessies, inzet van netwerken of het aanreiken van tools en instrumenten om de kwaliteit te verbeteren. Ook kan intensievere ondersteuning op maat vanuit Waardigheid en trots op locatie noodzakelijk zijn. Dat kan bijvoorbeeld gaan om veranderkundige- en/of inhoudelijke ondersteuning, procesbegeleiding tijdens het traject, of anderszins.

Om te bekijken of jouw organisatie ondersteuning nodig heeft, kun je de [checklist met tien aandachtspunten over de Wet zorg en dwang](#) (pdf) doorlopen.

Is jouw locatie klaar voor de Wet zorg en dwang?

Waardigheid en trots op locatie biedt ondersteuning bij de implementatie van de Wet zorg en dwang.

Meer weten? Bel **030 789 2510** of mail naar info@waardigheidentrots.nl.

Meer weten

- Lees meer over [ondersteuning bij de implementatie van de Wet zorg en dwang](#) vanuit Waardigheid en trots op locatie
- Bekijk alle achtergronden over de Wet Zorg en dwang op www.dwangindezorg.nl
- Bekijk de verslagen van diverse relevante workshops over de Wzd:
  - [Terugblik op de Week van de Wet zorg en dwang 2020](#)
  - [De Wet zorg en dwang in vogelvlucht](#)
  - 1. Regionale bijeenkomst VWS: [Highlights](#)
  - 2. Regionale bijeenkomst VWS: [Onvrijwillige zorg en de Wzd](#)
  - 3. Regionale bijeenkomst VWS: [Omgaan met verzet en de Wzd](#)
  - 4. Regionale bijeenkomst VWS: [De cliëntvertegenwoordiger en de Wzd](#)

---

tags:

[Veiligheid](#) (131), [Vrijheidsbeperking](#) (92)

thema:

[Veiligheid](#) (257)